

Propostes de la Plataforma per la Llengua a l'esborrany de la Llei d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya

La nostra valoració de la Llei d'acollida i del seu procés d'elaboració és francament positiva. Des de la Plataforma per la Llengua insistim sobre la necessitat de dotar-nos d'un instrument com el que estableix la Llei d'acollida. En un context de creixement de població d'origen estranger es fa del tot necessària una llei com la que s'està elaborant, que serveixi per establir accions que promoguin la igualtat d'oportunitats i serveixin de base per a la incorporació social de les persones nouvingudes.

Des de la Plataforma per la Llengua considerem que l'aprenentatge de la llengua de l'indret on es va a viure i a treballar és un factor, entre d'altres, que contribueix a l'autonomia de les persones immigrades, que les fa més capaces de participar en condicions d'igualtat a la societat d'acollida i que, per tant, esdevé indispensable com a element de desenvolupament personal i de cohesió social. La llengua catalana és una eina ideal per evitar la discriminació, perquè dilueix el concepte d'immigrant i contribueix a la inclusió social.

És per aquesta raó que valorem molt positivament els següents punts de l'esborrany de la Llei:

- Que es marqui com a objectiu que els titulars del servei d'acollida assoleixin, entre d'altres aspectes, una competència lingüística en català.
- Que el català rebi la consideració de llengua comuna per a la gestió de les polítiques d'acollida i d'integració i que, a conseqüència d'això, esdevingui la llengua vehicular de la formació i la informació que oferiran els serveis de primera acollida.
- Que estableixi que els titulars del servei d'acollida assoleixin, entre d'altres, coneixements bàsics i pràctics de la realitat sociolingüística del país.

Tanmateix, i partint d'una voluntat constructiva, la Plataforma per la Llengua considera oportú fer algunes **propostes a l'esborrany** de la llei, a fi de contribuir en el seu redactat final:

1. Considerem que l'esborrany actual planteja de manera imprecisa la inclusió lingüística de les persones nouvingudes, ja que d'entrada no estableix com a deure de totes les persones immigrades l'adquisició de competències lingüístiques en català. Així doncs, **demanem que l'ensenyament de la llengua catalana que oferiran els serveis d'acollida sigui un deure i, per tant, obligatori per a totes les persones immigrades que no la coneixin**. Si adoptem aquesta mesura:

- No estarem fomentant el tracte diferenciat envers les persones immigrades.
- Afirmem la voluntat que aquestes persones immigrades s'equiparin a la resta de ciutadans de Catalunya. Recordem que els ciutadans de Catalunya (nacionals espanyols amb veïnatge administratiu a Catalunya) tenen també el deure de conèixer el català.

El deure del coneixement lingüístic sol ser el requisit principal en els processos d'acollida en la majoria de països europeus. Per exemple, Bèlgica, els Països Baixos, Dinamarca, Àustria, Alemanya i el Regne Unit, a més d'altres països no europeus com Austràlia i Nova Zelanda, estableixen com a obligació que es facin els cursos de formació lingüística¹.

Així mateix, la **lleï hauria d'especificar el període de compliment d'aquest deure**, que no és necessari que sigui satisfet just en el moment d'arribada a Catalunya. S'hauria de flexibilitzar el termini de compliment i establir un període de dos a tres anys de residència a Catalunya.

2. **Creiem que la llei ha d'establir les mesures que assegurin el compliment d'aquest deure**, a través dels mecanismes que es considerin oportuns i que tinguin en compte també l'especificitat jurídica de les persones que pertanyen a algun país membre de la UE.

- Dins l'àmbit europeu, a Dinamarca i Alemanya la superació de l'examen de llengua implica la reducció del període d'obtenció del permís de residència.
- D'altra banda, hi ha països que en certs casos imposen penalitzacions. A Alemanya, el fet de no assolir els estàndards lingüístics, significa la reducció o retirada del subsidi d'atur, a Àustria una multa econòmica i als Països Baixos la denegació per renovar els permisos de residència².

Així doncs, creiem que la Llei d'acollida hauria d'incloure incentius i mesures que segueixin aquestes experiències europees.

3. En el punt 3 de l'article 9 de l'esborrany de la llei es diu que el nivell mínim a assolir pel que fa a les competències en llengua catalana és d'usuari bàsic A2, sense especificar el nombre d'hores de formació. **Creiem que la llei hauria de**

¹ Extret de José Woehrling (professor de Dret Constitucional de la Universitat de Montreal) a "Linguistic requirements for immigrants, specially with regard to languages that enjoy official status in part of the territory". Ponència presentada al seminari "Mundialització, lliure circulació i immigració, i l'exigència d'una llengua com a requisit", organitzat per l'Institut d'Estudis Autònoms del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya (Barcelona, 26 de setembre de 2007).

² Extret de J. Woehrling.

concretar el nombre d'hores d'ensenyament de català, que en cap cas hauria de ser inferior a les 270 hores (els programes de la Secretaria de Política Lingüística i del CPNL estableixen que per adquirir el nivell A2 s'han de fer cursos de fins a 270 hores, 135 per al nivell A1 més 135 per al nivell A2). Tanmateix, considerem que la formació hauria d'anar més enllà d'aquestes 270 hores i que s'hauria d'equiparar a la formació que s'ofereix en altres països europeus. Per exemple, Àustria considera com a suficients 300 hores, Alemanya n'estableix 630, Irlanda 1.000 i França 350 hores³.

4. En el preàmbul de la llei es diu que s'obre la porta a què els municipis puguin prestar els serveis d'acollida també a les persones empadronades que no siguin ni estrangeres ni retornades, és a dir, a les que siguin nouvingudes al municipi com a conseqüència d'una migració interior. Tanmateix, que s'obri la porta no vol dir que els municipis ho facin. Considerem que aquesta declaració és imprecisa i que, per tant, s'hauria d'especificar més clarament. Per tant, pensem que **la llei hauria d'establir clarament que el servei d'acollida va adreçat també a les persones nouvingudes arribades a Catalunya procedents d'altres comunitats autònomes de l'Estat espanyol**.
5. És un gran avenç que la llei determini el català com a llengua comuna per a la gestió de les polítiques d'acollida i integració, i vehicular de la formació i la informació (art. 9). Tanmateix, **la llei hauria d'establir mecanismes per assegurar que aquest precepte sigui realment acomplert, i actuar en cas que el procediment no es faci d'aquesta manera**, com ara retirar l'autorització per a l'execució dels serveis d'acollida. En principi serà l'Agència de Migracions de Catalunya la institució encarregada de la inspecció, control i avaluació dels serveis de primera acollida (art. 20.h). Cal que la mateixa Llei d'acollida garanteixi, amb els mecanismes oportuns, que realment les disposicions de la llei es compliran.
6. En relació amb les llengües pròpies de les persones immigrades, l'esborrany de la llei diu que es podran emprar en les activitats formatives i informatives d'acord amb les recomanacions i protocols tècnics elaborats amb aquesta finalitat (art. 12). **La llei hauria de subratllar que aquestes recomanacions i protocols en cap cas haurien de contradir el principi segons el qual el català és la llengua vehicular**. En cas que els usuaris i usuàries dels serveis d'acollida tinguin dificultats de comprensió, cal disposar d'un mediador, intèrpret o traductor que en faci l'explicació a qui no ho entengui.
7. L'actual redactat de la Llei parla dels perfils professionals de les persones que duren a terme les funcions d'acollida (art. 17: planificació i gestió de polítiques

³ Extret de J. Woehrling.

migratòries, atenció i informació als usuaris de servei d'acollida, traducció i interpretació, i mediació). No diu res, però, de la formació que han de tenir aquests professionals de la diversitat. Des de la Plataforma per la Llengua considerem que **la llei ha d'indicar que els professionals de la diversitat han de tenir una formació específica quant a conscienciació o responsabilitat lingüística, i també d'usos i estratègies lingüístiques**. Creiem necessari que la llei estableixi precisament la formació que han de tenir els professionals de l'acollida pel que fa a aquesta conscienciació o responsabilitat lingüística, una formació que els ha de donar eines que els permetin millorar l'atenció a les persones nouvingudes emprant la llengua catalana.

En el document de bases de la Llei d'acollida es descriuen les característiques bàsiques del professional de l'acollida: que estigui "format pel que fa a la conducció de grups amb diversitat lingüística", que sigui "conscient de la importància d'utilitzar una llengua o una altra com a vehicular en les sessions", que "ho sàpiga plantejar adequadament als alumnes" i que "adquireixi habilitats per fer un ús correcte de les llengües en relació amb els grups". Creiem que la llei ha de recuperar aquest punt, que ja s'esmentava en el document de bases.

8. La llei diu que el Departament que té assignades les funcions en matèria d'immigració (en l'actualitat el Departament d'Acció Social i Ciutadania) ha de definir i desenvolupar programes formatius adreçats als professionals de la gestió de la diversitat i a totes les persones que intervenen en els serveis d'acollida (art. 20.m). No diu res, però, dels continguts d'aquesta formació i no inclou, per tant, la formació a què es fa referència en el punt anterior. Per tant, creiem que la **lleí ha de definir els programes formatius adreçats als professionals de la diversitat i a totes les persones que intervenen en els serveis d'acollida i que ha d'incloure la formació en matèria de conscienciació o responsabilitat lingüística**, una formació que els ha de donar eines que els permetin millorar l'atenció a les persones nouvingudes emprant la llengua catalana i que els donin coneixements en matèria de legislació lingüística. Aquesta formació els ha de facilitar arguments per al canvi d'actituds favorables a l'ús del català, informació de materials didàctics i de sensibilització, propostes d'activitats, cursos, campanyes sobre llengua i immigració i pràctiques dutes a terme per diverses entitats del país. En aquest apartat s'ha d'incloure també la formació en matèria de legislació lingüística, de manera que els professionals de l'acollida puguin assessorar les persones immigrades en els àmbits en els quals el català és obligatori per llei. Aquests aspectes contribuirien a disposar d'un professional de l'acollida que compliria amb els requisits de l'anterior punt.
9. No creiem suficient que la llei determini que els municipis simplement tinguin la competència de prestar el servei de primera acollida, sinó que **la llei ha d'establir també l'obligatorietat pels municipis afectats l'exercici d'aquesta competència**.

Finalment, pensem que caldria introduir de manera clara els articles que assegurin que totes les persones immigrades accediran als serveis d'acollida, a fi que els nouvinguts puguin equiparar-se en drets i deures amb els ciutadans de Catalunya, especialment en els drets i deures lingüístics. Així, doncs, suggerim la introducció dels següents continguts:

Aquesta llei, a fi de fer efectius els principis d'igualtat i cohesió socials, estableix la prestació d'un servei d'acollida lingüística com a dret, però també l'adquisició de la llengua catalana com a deure de les persones immigrades, per tal d'estendre els drets i els deures definits a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, no només als ciutadans de Catalunya, sinó també a totes les persones immigrades residents a Catalunya. La Generalitat vetllarà pel compliment del dret i el deure lingüístic de totes les persones, servint-se de les competències que disposa.

Des de la Plataforma per la Llengua volem tornar a felicitar la Secretaria per a la Immigració per la tasca duta a terme durant el procés d'elaboració de la llei, la qual, en termes generals, valorem positivament. Les esmenes que presentem estan fetes amb la intenció de millorar-ne el contingut i són fruit del compromís que hem adquirit amb la llengua i amb les persones nouvingudes.

Estem a disposició de la Secretaria per a la Immigració per aclarir qualsevol dubte en relació amb les esmenes de l'esborrany de la Llei d'acollida.

Plataforma per la Llengua
Diputació, 276, planta baixa
08009 Barcelona
933 211 803
www.plataforma-llengua.cat